

3.6.	Psykiatrisk Afdeling i Randers.....	917
3.7.	Amtshospitalet i Vordingborg	917
3.8.	Rigshospitalet og Sct. Hans Hospital	919
3.9.	Besøg på værestedet Vækststedet i Kolding	919
4.	Konkrete sager	919
5.	Høring	919

1. Indledning

Tilsynet har i løbet af folketingsåret 1997-98 afholdt 9 møder og behandlet en række generelle og konkrete sager. Tilsynet har endvidere besøgt en række psykiatriske sygehuse og et såkaldt værested. De generelle og konkrete sager har sammen med besøgene givet anledning til, at tilsynet har stillet en række spørgsmål til justitsministeren, socialministeren og sundhedsministeren samt Amtsrådsforeningen, Hovedstadens Sygehusfællesskab og enkelte amtskommuner. Endelig har tilsynet i det forløbne folketingsår som noget nyt afholdt en høring om »Frihedsberøvelse af børn og unge i sociale og psykiatriske institutionsmiljøer«.

2. Spørgsmål til ministrene og andre

2.1. Indledning

Tilsynet har i det forløbne folketingsår stillet en række spørgsmål til justitsministeren, socialministeren og sundhedsministeren samt Amtsrådsforeningen, Hovedstadens Sygehusfællesskab og enkelte amtskommuner. Endvidere har tilsynet rettet henvendelse til Retsudvalget. I det følgende omtales nogle af disse initiativer.

2.2. Tvangsindgreb

2.2.1. Begrebet tvang i psykiatrilovens § 1, stk. 2

I et brev af 30. september 1997 rettede tilsynet henvendelse til Folketingets Retsudvalg om psykiatrilovens afgrænsning af begrebet tvang som »anvendelse af foranstaltninger, som patienten modsætter sig«, jf. psykiatrilovens § 1, stk. 2. Baggrunden for henvendelsen var en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen nr. 14, 1997, af professor, dr. jur. Henrik Zahle. I artiklen »Indlæggelse eller frihedsberøvelse – frivillighed eller tvang« omtalte Henrik Zahle problemerne for den patientgruppe, der hverken samtykker eller protesterer, og som derfor ikke er omfattet af psykia-

trilovens tvangsprocedurer. Det drejer sig navnlig om nogle demente og konfuse patienter, som ikke har nogen klar forståelse af, hvad der sker omkring dem, og tillige om en gruppe depressive patienter, som er svære at få kontakt med.

I artiklen henlede Henrik Zahle opmærksomheden på, at psykiatrilovens afgrænsning af begrebet tvang afviger fra den gængse opfattelse, hvorefter der kræves informeret samtykke til en lægelig behandling. Selv om den omtalte patientgruppe ikke er omfattet af psykiatriloven, er der ifølge Henrik Zahle alligevel tale om frihedsberøvelse, som bør kunne prøves ved domstolene. Deraf følger, at den omtalte patientgruppe også bør være omfattet af tilsynet efter grundlovens § 71, stk. 7.

I sin henvendelse til Retsudvalget oplyste tilsynet blandt andet, at der ikke i praksis finder nogen registrering sted af denne patientgruppe, og at tilsynet derfor ikke har nogen mulighed for at følge patientgruppens forhold.

2.2.2. Langvarig tvangsfiksering af frivilligt indlagte patienter

Efter psykiatrilovens regler kan også frivilligt indlagte patienter tvangsfikseres. Dog kan en sådan tvangsfiksering betragtes som en (selvstændig) frihedsberøvelse, hvis den under patientens protest udstrækkes længere end nogle få timer, jf. Lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien med kommentarer af Poul Dahl Jensen og Jørgen Paulsen, s. 161 ff. I givet fald kræves, at betingelserne for tvangstilbageholdelse er opfyldt, selv om patienten ikke ønsker sig udskrevet, men alene protesterer imod fikseringen. Endvidere vil et sådant indgreb kunne indbringes for domstolene efter reglerne i retsplejelovens kap. 43 a.

I en konkret sag, hvor en frivilligt indlagt patient var tvangsfikseret i mere end 24 timer, svarede sygehuset benægtende på tilsynets spørgsmål om, hvorvidt den pågældende patient var